نامه به سردبیر

رویکرد سان-رایز: دنیای کودکان با اختلالات طیف اتیسم

دکتر مینا احمدی کهجوق [۱]

همه ما حداقل یک بار این جمله را شنیده ایم که "به دنبال علاقه و استعدادت برو". اما تصور زندگی در دنیایی پر از ناشناخته ها چنان دشوار است که کمتر کسی در آنجا به فکر علاقه و استعداد خواهد بود. اینکه برای داشتن حداقل های زندگی باید ابتدا چیزهایی را یاد بگیری که نه در لیست علاقمندی ات جایی دارند و نه در استعدادت. دنیای ما برای کودکان مبتلا به اختلالات طیف اتیسم دنیایی سرشار از ابهامات و ناشناخته هاست و این کودکان برای ادامه ی مسیر باید آنچه را که هنوز به خوبی نمی شناسند، یاد بگیرند. بنابراین لازم است در کنار آموزش هایی که آنها را در مسیر یادگیری قرار می دهد به دنیای دورنی آنها نیز توجه بیشتری شود. ابتدا باید دست این کودکان را بگیریم و در دنیای آنها قدم بزنیم و سپس برایشان کتاب های آموزشی رنگارنگ تدارک ببینیم.

وقتی برای کودکان با رشد عادی حرف از آموزش می زنیم، لغت پرورش را هم کنارش می گذاریم تا نشان دهیم چقدر به فکرشان هستیم. کودکان با اختلال طیف اتیسم هم نیازمند چنین آموزشی هستند، آموزش در کنار بالندگی. رویکرد سان-رایز[۱] از جمله روش های درمانی است که سعی می کند چنین گامی را در جهت کمک و توانبخشی کودکان مبتلا به این طیف بردارد (۱). این رویکرد می کوشد به کودکی که در شناخت محیط پیرامونش سرگردان است نشان دهد که عده ای می توانند شبیه تو باشند تا بتوانی هم خودت و هم جهان بیرون را بهتر درک کنی. رویکردی کاملا دوستانه و همراه.

رویکرد سان-رایز یک روش برآمده از قلب خانواده است. در این رویکرد تکنیک های درمانی که گاه امانتی از رویکردهای دیگر و گاه ویژه هستند در کنار هم قرار می گیرند تا دری به سمت دنیای کودک مبتلا به اختلالات طیف اتیسم باز کنند. در سان-رایز حرکات کلیشه ای و تکراری کودک نه تنها مزاحم نیستند بلکه درمانگر تلاش می کند تا جای ممکن شبیه مراجعش باشد تا هرچه بیشتر اعتماد او را جلب نماید . در این رویکرد درمانگر یا مربی در همه حال رفتارهای کودک را به شکل دوستانه ای تقلید می کند گویا آینه ای است در مقابل کودک تا او را به خودش نشان دهد (۲). بدون قضاوت در هر فعالیتی که کودک آن را آغاز می کند با او مشارکت می کند. اگر از کودک درخواستی دارد حتما در راستای چیزی است که خودِ کودک انتخاب کرده است (۳). درمانگر تلاش می کند گام به گام با کودک دوست و همراه شود.

رویکرد سان-رایز در ایران و در مراکز درمانی مختلفی مورد استفاده قرار می گیرد و تعداد اندکی نیز پژوهش در این حوزه صورت گرفته است. سان-رایز یک رویکرد در جهت بهبود زبان و سخن گفتن نیست بلکه یک راه برای فهمیدن است. فهمیدن کودک و کمک به درک بیشتر دنیا و انسان هایی که در کنارشان زندگی می کند (۴). توانبخشی و آموزش کودکان با اختلالات طیف اتیسم کار بسیار دشواری است که در صورت توجه بیشتر به دنیای کودک می تواند از سختی آن کاسته و حتی تبدیل به مسیری لذت بخش گردد.

---

۱. استادیار گروه کاردرمانی دانشکده توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی تبریز

[1] . Son-rise

[Downloaded from mail.joec.ir on 2026-10-20]

منابع

.1 Williams K. The Son-Rise Program intervention for autism: An investigation into prerequisites for evaluation and family experiences. .2001

.2 Houghton K, Schuchard J, Lewis C, Thompson CKJJocd. Promoting child-initiated social-communication in children with autism: Son-Rise Program intervention effects. 2013;46(5-6):495-.506

.3 Davis PS. The Son-Rise Program: A case study of a family living with autism. .2006

.4 Ahmadi Kahjoogh M, Pishyareh E, Fekar Gharamaleki F, Mohammadi A, Soltani Someh A, Jasemi S ,et al. The Son-Rise Programme: an intervention to improve social interaction in children with autism spectrum disorder. International Journal of Therapy and Rehabilitation2020;27(5):.1-8

[Downloaded from mail.joec.ir on 2026-10-20]